DICTIONARY OF CRETAN DIALECT

INTRODUCTION

IN THE NEXT PAGES OF THIS DICTIONARY THE READER CAN HAVE A LOOK AT THE FASCINATING GREEK LANGUAGE AND CRETAN DIALECT

Greek language is not a common language. Carrying centuries and ages, it has a great history, which makes it unique. The Greek language has branches all over the world and its roots are many and complex; they can be found in Latin, Cyrillic, Armenian, Coptic, Gothic and other writing systems. Into this grand language, there are plenty of dialects, each one having its own unique style and history to carry and show. One of these dialects is the **Cretan dialect.** Unforced coming from the heart of the mountains, the Cretan dialect conveys an authentic atmosphere, evoking images of the eternal mountains and the rough Cretan landscape to the listener. The ‘’wild beauty’’ of the Cretan dialect and the atmosphere that is created listening to it is something precious that cannot be found in other languages and dialects.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

CRETAN DIALECT	MODERN GREEK	ENGLISH TRANSLATION
A		
αγάλι	σιγά	slowly
αγλακώ	τρέχω	run
αγιοδημητράκι	χρυσάνθεμο	chrysanthemum
αθηβολή	αναφορά στο παρελθόν, έγνοια	reference to the past, concern
άθος	στάχτη	ash
αίγα	κατσίκα	goat
αλαμπίρι	ποιος ξέρει;	who knows?
αλάργο	μακριά	far
άμε	πήγαινε	go
αμπλά	αδερφή	sister
αμπώθω	σπρώχνω	push
ανερούβαλος	απρόσεκτος	careless
απίδι	αχλάδι	pear
αρμινεύγω	συμβουλεύω	advice
ατζιρίτι	τρεχάλα	running
αφορδακός	βάτραχος	frog
B		
βαρήχνω	τραυματίζομαι	be injured
βιόλα	όμορφο λουλούδι	beautiful flower
βούι	βόδι	ox
βούργια	ταγάρι	a bag made of fabric
βρίχνω	βρίσκω	find
βρούχος	μεγάλος ,βαρύς θόρυβος	a big, heavy noise

Γ		
γερά γερά	πολύ γρήγορα	quickly
γιαγέρνω	επιστρέφω	return
γιάε	κοίταξε	look
γιαγερμός	επιστροφή	comeback
γιαίνω	γίνομαι καλά	recover
για μιας	αμέσως, αυτή τη στιγμή	immediately, at the moment
γιάντα	γιατί	why
γίβεντα	αίσχη	filth
γραίνω	βρέχω	damp
γραντώ	εξαντλούμαι (από ταλαιπωρία ή μπλέξιμο)	burn out
γροικώ	ακούω	hear, listen
γρυλώνω	γουρλώνω τα μάτια	stare
Δ		
δέτης	γκρεμός	cliff
διακονεύω	ζητιανεύω	beg
διακονιάρης	ζητιάνος	beggar
διαρμίζομαι	συγυρίζω	tidy

διγαβρές	έγνοια	care
δροσά	τίποτα	nothing
Ε		
εδά	τώρα	now
εκειέ	εκεί	there
εμιλιά	λαλιά	speech
εμπίτησε	τελείωσε	finished
εξά	η ησυχία μου	peace and quiet
επαέ	εδώ	here
εργώ	κρυώνω	I am freezing
ετσά	έτσι	this way
έχνος	ζώο	animal
Ζ		
ζάλο	βήμα	step
ζβολώθηκα	χτύπησα	I got hurt
ζευλώνω	λυγίζω κάτι	bend
ζούμπερο	ζώο, ζωντανό	animal
ζουρίδα	κουνάβι	fitch
ζυγώνω	πλησιάζω κυνηγώ	hunt
Η		

Θ		
θέλει	θα (να πάω θέλει= θα πάω)	will
θέτω	πλαγιάζω	lie down
θρουλώ	Θρυμματίζω, κάνω θρύψαλα	rub, make crumbs
θωριά	ματιά	glance
θωρώ	βλέπω	look
Ι		
ίδια δα	τώρα αμέσως	right now
ινάτι	πείσμα	stubbornness
ιντερέσο	συμφέρον	best interest
Κ		
καβρός	κάβουρας	crab
καερέτι	υπομονή, συνδρομή	patience
κακοποδίδω	καταντώ	end up
κακοποδομένος	με άσχημη εμφάνιση, σε κακά χάλια	in bad condition
κακοτερένιος	καχεκτικός	feeble
κακοφορούμαι	Υποψιάζομαι κάτι κακό	suspect
καλιά	καλύτερα	better

καλιά'χω	προτιμώ	prefer
καλιμέντο	προκοπή	bonanza
καλοστραθιά	καλό ταξίδι	fair well, have a nice trip
καμνυώ (τα μάτια)	κλείνω τα μάτια από νύστα	feel drowsy
κάσες	βρωμιές στα ρούχα ή στο σώμα	stain
καταδιά	κατάντια	very bad condition
κατέχω	ξέρω	know
κάτης	γάτα	cat
κατσούλι	γατί	kitten
κατσούνα	μπαστούνι	cane, walking stick
κάψα	ζέστη	heat
καψώνομαι	ζεσταίνομαι	warm up
κεντώ	καίγομαι	I am burning
κενώνω	σερβίρω	serve
κοίτομαι	κοιμάμαι, είμαι ξαπλωμένος	sleep
κοκοσάλι	χαλάζι	hail
κοντό	άραγε	maybe
κοπέλι	παιδί	boy
κοπελιά	κορίτσι	lad

κορνιάζω	μουδιάζω	tingle
κορύζασα	δίψασα	I got thirsty
κουζουλάδα	τρέλα	madness
κουζουλός	τρελός	mad
κουκουβίζω	κάθομαι με διπλωμένα πόδια	sit with folded legs
κουλούκι	μικρός σκύλος	puppy
κουλουμούντρα	τούμπα	somersault
κούμος	κοτέτσι	coop
κουράδι	κοπάδι	herd
κουτουλώ	χτυπάω με το κεφάλι	head-butt
Λ		
λαντουρώ	καταβρέχω	douse
λιανός	λεπτός	thin
λιγομαριάζομαι	λιγοθυμώ	faint
λογοσταίνομαι	αρραβωνιάζομαι	engage
λυχνώ	σκορπώ στον αέρα	scatter to the air
Μ		
μαγαρίζω	βρομίζω, λερώνω	mess
μαδάρα	άγονη, ορεινή έκταση, βουνό	rock, mountain

μαζώνω	μαζεύω	collect
μαλιές	καυγάδες	rows
μανίζω	νευριάζω	get mad
μαντρίζω	περιορίζω, μαντρώνω	restrict
μαργώνω	μουδιάζω, κρυώνω	be frozen
μελίτακας	μυρμήγκι	ant
μικιός	μικρός	small, little
μισερός	τραυματισμένος	injured
μισερώνω	χτυπώ κάποιον και τον αφήνω ανάπηρο	disable
μισεύγω	φεύγω	leave
μολέρνω	αφήνω, ελευθερώνω	set free
μοντέρνω	ορμώ	rush
μπαλωθιά	πυροβολισμός	shot
μπάντα	μεριά	side
μπεγεντίζω	συμπαθώ, μου αρέσει	like
μπεγίρι	άλογο	horse
μπεντένι	μικρός τοίχος, προστατευτικός τοίχος	bailey

μπέτης	στήθος	bust
μπιτίζω	τελειώνω	run out of
μπλιό	πια	no more

μπούκα	στόμα	mouth
μπούμπουρα	μπρούμητα	face down
μπουνταλάς	βλάκας	stupid
N		
νελώνω	ξεσηκώνω ,αναστατώνω	make upset
νομάτοι	άτομα	people
νταγιαντώ	αντέχω	put up with
ντακέρνω	αρχίζω	start
νταλώνω	θαμπώνω	dazzle
ντελόγο	αμέσως	right now
ντίπι	καθόλου	not at all
ντόδια	δόντια	teeth
ντουκιάνι	καφενείο	cafe
ντρέτα	ίσια	straight
Ξ		
ξαμάρι	πρότυπο	model
Ξά μου	κάνω αυτό που πιστεύω	it is up to me
ξαμώνω	σημαδεύω	aim at
ξανοίγω	κοιτώ	look
ξαργώ	καθυστερώ	be late
ξεγιβεντίζω	ρεζιλεύω, γελοιοποιώ	embarrass, insult
ξεπιτηρώ	βρίσκω πέρασμα	find my way through
ξετελεύγω	τελειώνω μια δουλειά	complete something
ξέτελο	αποτέλεσμα, έκβαση	outcome
ξιπούμαι	ξαφνιάζομαι, τρομάζω	be taken aback
ξομένω	διανυκτερεύω	sleep over
ξόμπλι	στολίδι, υφαντό	embroidery
ξομπλιαστός	στολισμένος με σχέδια	decorated

ξώνω	κάνω κάποιον να υποφέρει	make someone suffer
Ο		
οζό	ζώο	animal
όι	όχι	no
όρνιθα	κότα	hen
ορνικός	ήσυχος, μόνος, ανενόχλητος	at peace
οφτό	που ψήνεται στα κάρβουνα	barbecued
όχεντρα	οχιά	snake
οψάργας	χθες το βράδυ	yesterday evening/night
οψές	χθες	yesterday
Π		
παγουδιάζω	ανακουφίζομαι από τον πόνο	be relieved from pain
παντέρμος	καημένος	poor
παντίδει	ταιριάζει	be right for, fall in line with
παντίχνω	συναντώ	come across
παντονιαρισμένος	παρατημένος	left out, neglected
παραβάνω	συγκρίνω	compare
παραστιά	τζάκι	fireplace
παράωρος	ιδιότροπος, εκτός τόπου και χρόνου	lunatic, quirky
πατανία	υφαντή κουβέρτα	woven blanket
πατονιάρω	εγκαταλείπω, αφήνω, παρατώ	turn my back on something, give up
πατούλια	συντροφιά, παρέα	group, company

πέμπω	στέλνω	send
πένι	έπαινος	praise
πηλά	λάσπες	mud
πιλώθω	σπρώχνω, πιέζω	push
ποβγάνω	βγάζω έξω, συνοδεύω έξω	see somebody out
ποδίδω	καταντώ	end up
ποθαίνω	πεθαίνω	pass away
ποθές	πουθενά	nowhere
ποκάνω	τελειώνω	be done with
ποσάζομαι	φτιάχνω, περιποιούμαι τον εαυτό μου	take care of myself
πούλος	μούτζα	make a rude gesture
πουσουνιά	ψώνια	shopping
πράμα	τίποτα	nothing
πρικιός	πικρός	bitter
πυρώνω	ζεσταίνω	heat
P		
ρέγομαι	ευχαριστιέμαι	be pleased, delight in
ριφάκι	κατσικάκι	baby goat
ροδαρά	τριανταφυλλιά	rosebush
ρούκουνας	ακρογωνιαίος λίθος	corner stone
ρούνια	κουρέλια	rags
Σ		
σάζω	φτιάχνω	fix
σάικα	οπωσδήποτε	certainly
σαλεύγω	κινούμαι	move
σάντολος	νονός	godfather
σασμός	συμβιβασμός	compromise
σεϊρι	χάζι, θέαμα	spectacle

συμώνω	πλησιάζω	come close, approach
σιργουλεύγω	καλοπιάνω	woo, coax
σμίγω	κάνω παρέα	get together
σόκαιρος	συνομήλικος	of my age
σοτροζαίνομαι	τρελαίνομαι εντελώς	go mad
σόπατο	επίπεδο μέρος , ίσωμα	flat area
σουρεύω	συκοφαντώ	defame, slur
στανικώς	με το ζόρι	Barely, hardly
στελιώνω	στήνω, συναρμολογώ	set, fix
στιβάνι	μπότα κρητική	boots
στραθιά	Ταξίδι, διαδρομή	trip, route
στράτα	δρόμος	pathway
στρουφίζω	τυλίγω	swirl
συβάζομαι	πείθομαι, συμβιβάζομαι	come round, persuade
συνορίζομαι	ανταγωνίζομαι, διεκδικώ	claim for
σύντεκνος	κουμπάρος λόγο βάφτισης	godfather
συντρέμω	βοηθώ	lend a hand
σφεντουρώ	εκσφενδονίζω	hurl
T		
τάβλα	σανίδα	plank
ταράσσω	ανακατεύω, σπαρταρώ	stir
ταραχίζω	εκνευρίζω	agitate
τάρταλο	φθαρμένο , άχρηστο αντικείμενο	shabby, outworn
ταχιά	αύριο, του χρόνου, μία άλλη φορά	tomorrow, next year, another time
τσαγγουρνιά	γρατζουνιά	scratch
τζάρουκας	λάρυγγας	throat
τζέλομαι	χοροπηδώ	hop

τζισβές	μπρίκι	coffee pot
τζυμπραγός	δίδυμος	twin
τραβάγια	φασαρία, καβγάς	trouble
τρατέρνω	κερνώ	treat somebody to something
τρεζαίνομαι	τρελαίνομαι	go nuts
τρεζός/τροζός	τρελός	mad
τρούλα	κορυφή	top
τρουλέκης	επιπόλαιος	immature, superficial
τρουλιάζω	συσσωρεύω	mount up
τσαϊλι	χαλίκι	stone
τσαφουνιά	γρατζουνιά	scratch
τσαχαλίζω	προκαλώ μικρό θόρυβο	make noise
τσάχαλος	τρίξιμο, θόρυβος	noise, screech
τσιλιό	διάρροια	diarrhea
τσινώ	κλοτσώ	kick
τσίτα	αγκάθι	sting
τσιφτελής	άτυχος	unlucky
τσούλι	κουρέλι	rag
τσουρώ	α) κυλώ, β) πέφτω, γκρεμίζομαι	fall down and roll
Υ		
ύστερα (τα)	γεράματα	the end
ύστερο(το)	ο θάνατος, το τέλος	death
Φ		
φάλι	αφαλός	
φαμέγιος	υπηρέτης	servant
φαντάσσω	είμαι στοιχειωμένος	be haunted
φαώνομαι	κουράζομαι	wear myself out

φέγγω	βλέπω	shine
φίλιαση	άρθρωση	knuckle
φιλιότσος	βαφτισιμιός	godson
φκαιρένω	αδειάζω	poor into something
φλασκαρίδι	πέσιμο, γλίστρημα	slip and fall
φλέμονας	πνεύμονας	lung
φλούμπα	πρήξιμο στην επιδερμίδα που προκαλεί φαγούρα	swollen
φούρκα μπέλα	πυρ και μανία	furious
φουσάντο	εγωισμός	selfishness
φρουκούμαι	ακούω με προσοχή	listen and pay attention
φταρμίζω	ματιάζω	say bad things about someone
φτενός	λεπτός, διαφανής	thin, transparent
φυρομυαλιάζω	αρχίζω να ξεχνώ	start forgetting
Χ		
χαϊριλής	προκομμένος	diligent
χαϊνης	επαναστάτης	rebel
χαλκιάς	σιδεράς	iron monger
χαράκι	μεγάλος βράχος	big rock
χαρχαλεύω	κάνω θόρυβο κατά το ψάξιμο ή ανακάτεμα αντικειμένων	search and make noise
χάτσα	Τσαπατσούλα, ατημέλητη	clumsy, sloppy
χαχαλιά	ότι χωράει μια χούφτα	handful
χέρα	χέρι	hand
χιαρχιντίζω	σαστίζω, τα χάνω	boggle, be confused
χλεμπατζά	κατεργαριά	artifice
χοχλακώ	κοχλάζω, βράζω	boil
χοχλιός	σαλιγκάρι	snail

χτήμα	γάιδαρος ή μουλάρι	donkey
χώνομαι	κρύβομαι	hide
χώνω	κρύβω	hide
χωργιογύρης	αυτός που περιφέρεται από σπίτι σε σπίτι	wander around, stroll
χωσά	ενέδρα	trap
χωστά	κρυφά	secretly
Ψ		
ψακωμένος	φαρμακόγλωσσος	spiteful
ψακί	δηλητήριο	poison
ψακώνομαι	δηλητηριάζομαι	get poisoned
ψαράδες	γκρίζες τρίχες	grey hair
ψήνω	μαγειρεύω	cook
ψιμύθια	καλλυντικά	cosmetics
ψόμα	ψέμα	lie
Ω		
ώστε να	μέχρι να	so as to
ώφου	αλλοίμονο	make a sigh

3RD GYMNASIUM OF HERAKLION CRETE, GREECE

ERASMUS+ KA2 PROJECT "MY HERITAGE, OUR FUTURE"

SCHOOL YEARS: 2019-2020, 2020-2021

Students: Voulkos Aggelos, Tsiamis Georgios, Chnarakis Emmanouil

MY heritage
our FUTURE